

Detal architektoniczny miasta Sławna

W 2011 r. w ramach prac dokumentacyjnych obiektów zabytkowych Biuro Dokumentacji Zabytków wykonało karty inwentaryzacyjne detalu i elementu architektonicznego historycznej zabudowy Sławna. W przeglądzie terenowym (2011 rok) skupiono się głównie na budynkach mieszkalnych, wyróżniających się najciekawszymi rozwiązaniami kompozycyjnymi fasad.

Zinwentaryzowano też oryginalną stolarkę okienną i drzwiową oraz elementy metalowe (jak balkony, okratowania, balustrady schodów).

Miasto Sławno - położone w północno-wschodnim krańcu naszego województwa - szczyci się przede wszystkim swoimi gotyckimi budowlami ceglanymi: monumentalną bryłą XIV - wiecznego kościoła (ob. parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP) oraz bramami Koszalińską i Słupską - jedynymi pozostałościami średniowiecznych murów obronnych. Niestety dawne domy mieszczańskie, tworzące stylową zabudowę placu rynkowego zostały zniszczone wskutek działań wojennych 1945 roku, a znajdująca się tutaj współczesna architektura nie nawiązuje do form historycznych.

Zachowały się natomiast interesujące przykłady zabudowy mieszkalnej z k. XIX w. i pocz. XX w., przy głównych arteriach miasta - ul. Jedności Narodowej i ul. 1 Pułku Ułanów. Elewacje posadowionych tutaj dawnych kamienic czynszowych zdobione są historyzującym kostiumem, także z elementami secesji.

Neorenesansowe motywy zdobnicze zastosowano w tynkarskich dekoracjach fasad domów przy ul. 1 Pułku Ułanów (nr 2, 3 i 4), ul. Chrobrego 4 i 32, Koszalińskiej 11, czy ul. Chopina 21. Okna ujęte opaskami profilowanymi bądź z uszakowymi wyłamaniami, mają nadproża zwieńczone naczółkami, a podoknia zawierają płyciny wypełnione sztukateriami lub trawkami. Stolarki drzwiowe otrzymały dekorację plastyczną, jednorodną stylistycznie z wystrojem elewacji, nawiązującą do stylu renesansu.

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

W zabudowie pierzejowej ulicy Jedności Narodowej szczególnie bogatym wystrojem fasady wyróżnia się kamienica handlowo – mieszkalna nr 24, o zwartej bryle, nakrytej asymetrycznym dachem dwuspadowym, z facjatkami w połaci frontowej. Oś środkowa elewacji frontowej zaakcentowana jest dwukondygnacyjnym wykuszem zwieńczonym szczytem sterczynowym. Zastosowany detal architektoniczny łączy cechy stylu późnego gotyku i klasycyzmu z elementami dekoracji secesyjnej (ornament roślinny o płynnej linii, maszkarony – jako wypełnienie płycin podokiennych, tynkarskie dekoracje emblematyczne). Do wnętrza prowadzą metalowe, masywne drzwi bramne, imitujące tradycyjne podziały stolarskiej konstrukcji ramowo – płycinowej.

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

W obrębie zabudowy uliczek staromiejskiego centrum można spotkać starsze domy, z 1 poł. XIX w., np. przy ul. Grottgera, murowano-ryglowe, niskie (1-piętrowe), ustawione kalenicami wzdłuż ulicy. Ich otynkowane grubymi tynkami fronty, z przemurowanymi oknami, dewaloryzują historyczne bryły. Szczęśliwie zachowały się drzwi frontowe, prowadzące do sieni. Mimo niekompletnej oryginalnej formy są unikatowymi przykładami jednych z najstarszych zachowanych w naszym regionie drzwi konstrukcji deskowo – szpungowej, o klasycystycznej formie stylowej awersów.

W krajobrazie miejskim Sławna wysoką jakością artystyczną prezentują modernistyczne budynki z okresu międzywojnia, zaprojektowane przez wybitnego architekta sławieńskiego Diedricha Suhra (1882 - 1940). Był on twórcą założenia dawnego

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

ewangelickiego domu parafialnego (ob. Sławieński Dom Kultury), katolickiego kościoła p.w. św. Antoniego z Padwy wraz z zabudową plebanii, szkoły miejskiej z budynkiem hali sportowej. Zaprojektował też domy dla urzędników dawnego starostwa (przy ul. Chopina 12-14, ul. M. Skłodowskiej – Curie 22). Zostały one wyposażone w autorsko opracowane stolarki okienne i drzwiowe o zindywidualizowanej formie plastycznej, z charakterystyczną dla stylu projektanta ornamentacją geometryczną. Utrzymane w awangardowej estetyce są przykładem nowoczesnego kształtowania tradycyjnego rzemiosła artystycznego, zgodnie z zasadami propagowanymi przez szkołę Bauhausu. Najciekawsze przykłady to stolarki domów przy ul. Wojska Polskiego 3, ul. Chopina 12-14, ul. M. Skłodowskiej 22.

W obecnym czasie częstych i chaotycznych wymian dawnych drzwi i okien (w wielu przypadkach wciąż sprawnych, wymagających jedynie naprawy) – przeprowadzona inwentaryzacja fotograficzna i opisowa dokumentuje piękno oryginalnych form konstrukcji stolarskich i – być może – przyczyni się do ich zachowania.

